

Тази неделя в електронната библиотека на desebg.com представям втората част на [за бележителната книга](#)

на британския историк Кристофър Андрю и бившия съветски разузнавач Олег Гордиевски – „КГБ – поглед отвътре” или тайната история на неговите чуждестранни операции от Ленин до Горбачов.

Авторите започват тази част с подчиняването на Полша, ГДР, Румъния, България, Унгария и Чехословакия на Сталиновата политика и поставянето им под съветско влияние и контрол. Макар и на една страница ситуацията в България е описана така:

„Българската столица София е завладяна от комунистите по-бързо дори и от Букурещ. Подсилен от славянофилските симпатии към Съветска Русия, комунизмът, без изобщо да представлява някаква внушителна сила в българското общество, има много по-здрави корени, отколкото в Полша и Румъния. България има репутацията на страна, отглеждаща най-качествените болшевики за Коминтерна между двете световни войни.

С успешната си защита в Лайпциг срещу нацисткото обвинение за подпалването на Райхстага през 1933 г. обаятелният български комунист Георги Димитров става герой на антифашисткото движение. Той е последният Генерален секретар на Коминтерна от 1935 г. до 1943 г. Когато Червената армия пресича българската граница през септември 1944 г., доминираният от комунисти отечествен фронт извършва успешен държавен преврат.

Написано от Христо Христов
Неделя, 09 Декември 2012 14:22

Само за три месеца членската маса на комунистическата партия нараства от 15 000 на 750 000 души. Комунистическата народна милиция, изместила дотогавашната полиция, и ръководена от НКГБ (Народный Комиссариат Государственной Безопасности СССР (1941, 1943-1946 г.) тайна полиция установяват режима на терор. Дори Димитров отлично знае, че неговият телохранител и шурей Вълко Червенков, когато е спасил по време на големия терор, е вербуван от тайната полиция да го шпионира.

След четиримесечно коалиционно правителство през януари 1954 г. властта е завзета от мнима коалиция между комунисти и техни симпатизанти. Фалшифицираните избори през ноември 1945 г. осигуряват на Отечествения фронт 88-процентно мнозинство. Въпреки смелата ариегардна съпротива на останките от опозицията България става народна република през декември 1947 г. Тя се превръща в най-верния поданик от всички съветски сателити през следващите десетилетия.”

⋮

Централно място в книгата заема дейността на КГБ и неговото външно по време на Студената война. Проследени са различните етапи, свързани преди всичко с политиката при съответните съветски ръководители.

Характерното при Сталин е, че след края на Втората световна война НКГБ/МГБ дава приоритетно значение на САЩ като „Главен противник”, а Великобритания, която е основна цел от предвоенния период, остава на второ място. На НКГБ обаче му се налага да започне от нулата в разузнаването на САЩ, след като през септември 1945 г. президентът Труман закрива Бюрото за стратегически служби (OSS) и отведнъж лишава НКГБ от агентите му, внедрени дотогава в бюрото. На съветското разузнаване е далеч по-трудно да проникне в създаденото през 1947 г. Централно разузнавателно управление (ЦРУ) на САЩ.

След смъртта на Сталин започва голяма реорганизация на съветската Държавна сигурност. През 1954 г. Министерството на държавната безопасност е понижено в комитет (КГБ), прикрепен към Министерския съвет с цел да бъде поставен под политически контрол. Първият председател на КГБ е Иван Серов, известен с бруталните си действия при депортирането на кавказците по време на войната и при смазането на опозицията и налагането на комунистическите режими в балтийските републики и в Източна Европа. Дългогодишният опит на Серов при разправата с другомислещите му е от голяма полза по време на най-сериозната криза през 15-годишното му управление на КГБ – Унгарската революция.

Написано от Христо Христов
Неделя, 09 Декември 2012 14:22

Ерата на Хрущов приключва през 1964 г., когато КГБ „съдейства“ за отстраняването на съветския лидер. Хора като Шалепин (председател на КГБ в периода (1958-1961) и Семичастни (председател на КГБ в периода 1961-1967 г.) са възнаградени с партийни постове. Новият съветски лидер Леонид Брежнев се доверява на Юрий Андропов начело на КГБ. Той играе ключова роля в разправа с чешката съпротива по време на Пражката пролет през 1968 г.

В книгата са проследени най-важните операции на КГБ в Западна Европа, САЩ, страните от Третия свят и Изтока. Описани са много подробности от развитието и промените в КГБ през периода на т. нар. разведряване 1972-1984 г. Разгледана е и политика на КГБ при Горбачов след избора му за генерален секретар на КПСС през 1985 г.

В приложенията към книгата е публикуван списък на резидентите на КГБ в 14 държави, сред които САЩ, Великобритания, ФРГ, Италия, Франция, Япония.

Колкото и невероятно да звучи новината, с която книгата се появи на пазара във Великобритания през есента на 1990 г., е свързана с ... убийството на българския писател [Георги Марков](#) през 1978 г. в Лондон. В края на книгата авторите отбелязват, че след рухването на комунизма КГБ не е господар на своите тайни. Той е изправен пред опасността някои от неговите тайни да се изплъзнат от досиетата на бившите му съюзници в съветския блок. Андрю и Гордиевски посочват:

„Едно от тях, което положително тревожи Крючков (началник на Първо главно управление на КГБ от 1974 г., а след това и на самия комитет – 1988-1991 г., бел. а.), е досието на българската ДС за убийството на българския емигрант Георги Марков през 1978 г. Няколко месеца преди това българският генерален секретар Тодор Живков е потърсил съдействието на КГБ, зада бъдат заставени да си затворят устата емигранти като бившето негово протеже Марков, които го нападат в западните средства за информация.

Центърът поставя на разположение на разположение на Живков и на българската Държавна сигурност възможностите на една извънредно секретна лаборатория на КГБ – наследник на тъй наречената Камера от сталиновата ера под прекия контрол на председателя на КГБ. Крючков лично утвърждава командироването на ген. Сергей Голубев за връзка с ДС относно използването на отрови...”

Следва кратко описание на опитите за убийство на Марков и изменилия на ДС през 1977 г. в Париж Владимир Костов. Предполагайки, че досиетата за убийството на писателя в българската ДС могат да бъдат унищожени или изнесени в Москва, авторите посочват, че със сигурност обаче има офицери от Държавна сигурност, които знаят истината за операцията и биха могли да се изкушат да проговорят.

Описването на случая с убийството на Марков в книгата се превръща в новина за медиите във Великобритания. По това време в България на власт е второто [правителство на Луканов](#), а министър на външните работи е Любен Гоцев. Той многократно е запитван от колегите си от Форин офис по този случай, но вместо съдействие пряко преименуваната от БКП на БСП партия прави всичко възможно да осуети започването на едно независимо и обективно разследване на убийството от следствените органи в България.

Кристофър Андрю, Олег Гордиевски, „КГБ – поглед отвътре” – или тайната история на неговите чуждестранни операции от Ленин до Горбачов, Книга втора, изд. „Факел”, 1992 г., 655 страници.